בס"ד

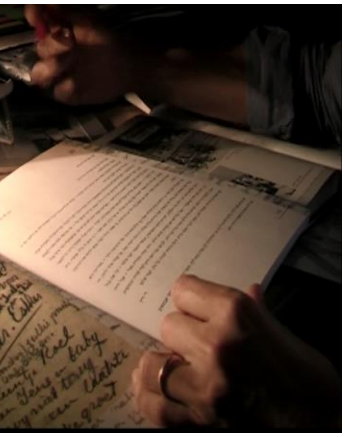

"להביא את פולין לכיתה"

דגם לפרויקט למידה משמעותית במסגרת שיעורי היסטוריה.

שלב גיל מומלץ – כיתות י"א י"ב.

מטרות:

בבסיס רעיון משלחות בני הנוער לפולין, עומדת המטרה לקרב את נושא השואה לתלמיד, נושא הרחוק ממנו כרונולוגית ונפשית. באמצעות יצירת זהות אישית.

כיוון שמוסדות החינוך במחוז החרדי, ברובם אינם נוטלים חלק במפעל זה, חפצנו למלא את אותה המטרה ע"י "הבאת פולין לכיתה", וזאת באמצעות מסע רגשי אל תוך התקופה. מומלץ מאד לשתף כמה שיותר גורמים בביה"ס כגון יועצת ביה"ס, מחנכים, רבנים והורים.

ניתן להבחין כי בתכנית התייחסות ל**עקרונות הלמידה המשמעותית המובאים בהדגשה וכהערות למורה בסוגריים .**

להלן עקרונות הלמידה המשמעותית המיושמים בפרויקט:

1. נקודת מוצא ערכית.
2. ביצוע בשלושה ממדים: ידע, חוויה והתנהגות.
3. קידום מיומנויות למידה מסדר גבוה.
4. פיתוח גישה דיאלוגית ופרשנית ביחס למקורות ובין הלומדים.
5. חיזוק פתיחות, יכולות הקשבה, ביקורת וביקורת עצמית.
6. בירור ערכי מוסר אישי וחברתי השאובים מן התורה ועולם המחשבה והמוסר היהודיים.
7. חיזוק הקשר בין הנלמד בהיסטוריה לבין תחומי דעת משיקים כתנ"ך, יהדות, דינים וספרות ויצירת זיקה מפרה ביניהם.
8. הדגשת השילוב בין טקסטים מסוגות שונות, בין לימוד עיוני והתנסות חווייתית.
9. עידוד להעשרה אמנותית ומוסיקלית, למידה חוץ כיתתית, פעילות העשרה בלתי פורמאלית במשפחה, בחברה ובקהילה.
10. קידום לימוד פעלתני המתאפיין בגישה הבנייתית- חקרנית, עבודה אישית וקבוצתית, בין-תחומיות ועוד.
11. לימוד המשלב אמצעי למידה מתקדמים של תקשוב (ברמה 1) ולמידה.

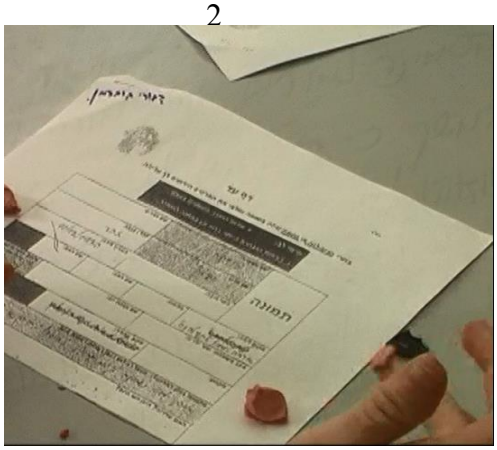

התהליך מבוצע בארבע פעימות:

1. **הכרות ראשונית** (תהליך חקר)

א. כל תלמיד נערך לעבודת חקר שמטרתה להביא לכיתה מידע על דמות אמתית שעברה את השואה בתחנות הבאות:

- גטו
- רכבת מוות
- מחנה השמדה

ב. התלמידים מקבלים "**דף עדות**" (במתכונת דפי העד של יד-ושם) , ומשלימים את הידוע להם על הדמות .

דפי העד נאספים ע"י המורים **הגוזרים את הסעיף** המספר מה עלה בגורל הדמות.

ג. דפי העד מחולקים מחדש לתלמידים מבלי שהם יודעים מה עלה בגורל הדמות "שלהם" האם נספתה או ניצלה.(כמובן שאף תלמיד אינו מקבל את דף העד שהוא עצמו מילא, עפ"י דמות שהביא.) באופן זה מתוודעים התלמידים אל דמות שהייתה בשואה ואשר תלווה אותם מעתה במהלך הפרויקט.

(כאשר שיאו של הפרויקט :גילוי גורלן הסופי של הדמויות באירוע מרכזי.)

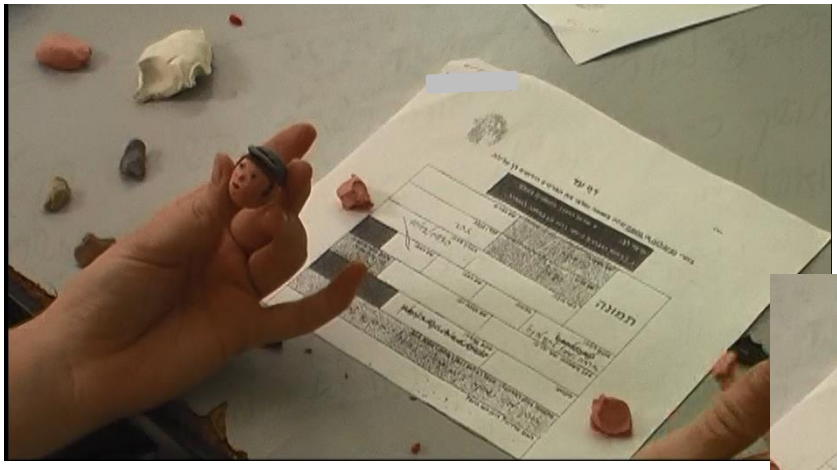

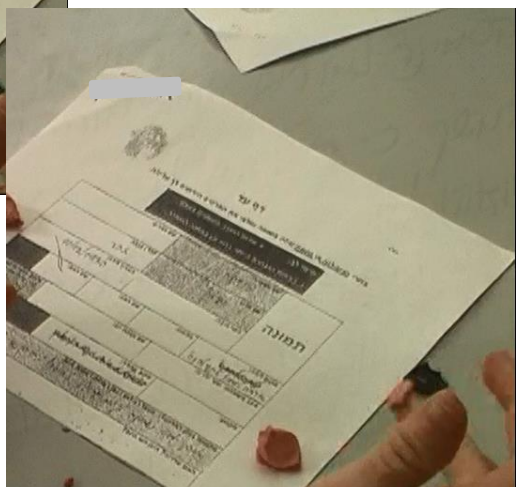

2. <u>הדמות לובשת צורה</u> (שילוב אומנויות בלמידה.)

במסגרת סדנת פלסטלינה, או כל חומר יצירה אחר (עיסת נייר לדוג') יתבקשו התלמידים ליצור ייצוג אומנותי- חזותי לאותה הדמות.

הדמויות הנוצרות, (המבוססות על המידע העולה מדפי העד), מלוות מעתה את התלמידים במהלך השיעורים (מתוך מערכת השעות הפורמלית), העוסקים בגטאות, ברכבות המוות, ובמחנות ההשמדה. שימוש בדרכים מגוונות לדעת את עצמנו והעולם. צמן מרחב ושקט להקשבה ולהתבוננות פנימית.

3. **<u>הדמות נכנסת לכיתה</u>** (שילוב אומנויות בלמידה.)

ה"דמות" משולבת במסגרת השיעורים באופנים הבאים:

- הכנת **טלאי צהוב וקעקוע** מספר לדמות. *חוויה שלתפות סינרגיה לאוטונומיה*
- למידה מודרכת בזוגות של החומר באמצעות חוברות. (למידה בית מדרשית בחברותא)
- הדמויות מוצגות בתוספת שם ותאריך לידה **כתערוכה** קבועה בכיתה כשהן מונָחות בתוך "גטו" כיתתי. (שילוב אומנויות)
- **במהלך השיעור** הדמות "יושבת" פיזית על שולחן הכתיבה של התלמיד. *פתוח איכפתיות.*
- התלמיד נדרש לבדוק ולהצליב מידע בין אירועי התקופה לקורות הדמות מתוך הנלמד בכיתה. (תהליכי חקר)
- כתיבת יומן "בשם" הדמות, כעיבוד לחומר הלימודי.. (שילוב ערכים ודיוני דילמה)

אכפתיות, חוויה שלתפות, אוטונומיה, הקשבה והתבוננות פנימית.

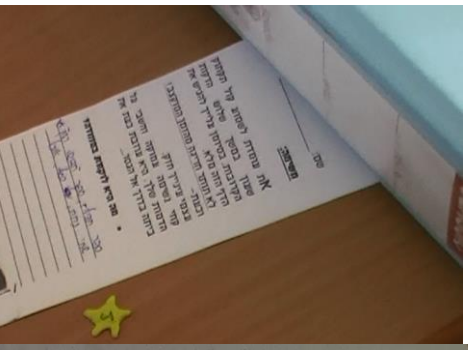

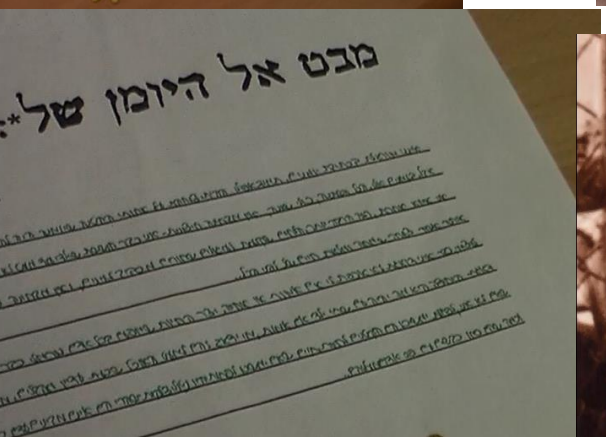

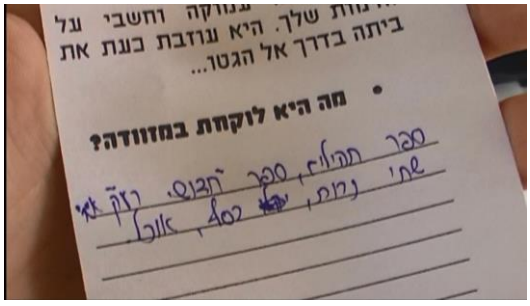

4. <u>ללוות את הדמות אל הסוף</u> -אירוע מרכזי

הפיכת מבנה ביה"ס למוזיאון שואה פעיל הכולל:

רחוב בגטו, רכבת מוות וחדר "יזכור".

החדרים יבנו בדומה למקור, בהתבסס על חומרים דוקומנטריים: תמונות וסרטים, עם **תפאורה ומוצגים**. (שילוב אומנויות בלמידה. למידת חקר)

כשעל הקיר מוקרנים **מצגות** עם **תמונות וקטעי וידאו** אוטנטיים. **(**פדגוגיה דיגיטאלית.)

פס קול המורכב מקולות רקע רלוונטיים כגון: שקשוק רכבות, צעקות בגרמנית, יריות, נביחות כלבים וכו' כמתבקש מאופי המקום. (פדגוגיה דיגיטאלית.)

- בנוסף, **קריינות** תביא את סיפורן של הדמויות. *שלמעלה, סינרגיה לאוטונומיה.*

להלן תיאור האירוע בנקודות:

- במהלך השבוע ש**קודם** לאירוע יוכנו התלמידים במסגרת פרונטאלית ויקבלו **הזמנה** הכוללת תכנית.
- התלמידים מתבקשים להגיע עם ה"**דמות**" **ומזוודה** ארוזה ומותאמת לה, על סמך ההיכרות איתה ועם התקופה.

צמן מרחב ושקט להקשבה ולהתבוננות פנימית.

- בכניסה למבנה התיכון יוצע לתלמידים לענוד **טלאי צהוב**. (דיוני דילמות)

לפני הכניסה מתבקשים התלמידים לאטום עצמם בבניית **חומת הגטו** (כהקבלה לקורות יהודי ורשה). *שלמעלה, סינרגיה לאוטונומיה.*

- בכניסה לגטו: יצפו התלמידים בסיטואציות **מומחזות** מחיי הגטו (המעובדות **להצגה** מתוך ספרי עדות) בשילוב **מצגת** תמונות מחיי היום-יום וכן קטעי **סרטים**. (דיוני דילמה.) בשלב זה ניתן לצרף מורים, אישי ציבור והורים שהוזמנו מראש.
- האזנה **לפס קול** של יומן מהגטו. המבהיר ומאחד את קטעי ההמחזה.
- עם סיום היומן כבים האורות. ומעל המדרגות נדלק **סרט** דוקומנטרי המראה את עליית היהודים **לרכבות- סלקציה**. (פדגוגיה דיגיטאלית.)

- התלמידים מקבלים הוראה להיפרד **מהמזוודות** ולהניחן במפלס הסרט, וכעת הם עצמם עולים **לקרון**. (דיוני דילמה.)

שתפות, סינרגיה ואוטונומיה. וכן: *שימוש בדרכים מגוונות לדעת את עצמנו ואת העולם.*

תחומים **בגדרות תיל** עולים התלמידים לחדר הקרון ושם **צפופים** מאד (מומלץ חדר ספח קטן במיוחד) מאזינים בחושך לסיפורו המרגש של רבי עזריאל דוד פסטג הי"ד המסופר מפי קריין בגוף ראשון, אשר בדרכו האחרונה לטרבלינקה הלחין את השיר "אני מאמין". בסיומו יוזמנו התלמידים להצטרף **לשירת** "אני מאמין".

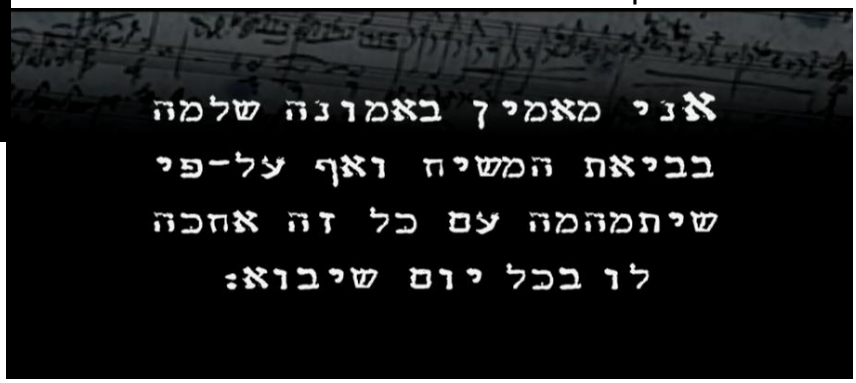

צמן מרחב ושקט להקשבה ולהתבוננות פנימית.

- לאחר היציאה מהקרון נדלק מסך **בסרט** המתאר סלקציה. (פדגוגיה דיגיטאלית)

עם תום הסרט נדלקת תאורה על **השלט** המפורסם של אושוויץ, מוארים **מדי אסירים** ,התלמידים מוזמנים ללבוש את הכותנות. *שלמה, סינרכיה ואוטונומיה.*

- התלמידים מופנים ל"חדר **יזכור**" שם דולקים מאות **נרות** נשמה **ומצגת** (פדגוגיה דיגיטאלית) מספרת על מותן של הדמויות שנרצחו מתוך דפי העד שהתלמידים עצמם מלאו. זהו **שיאו של הפרויקט:** גילוי גורלן הסופי של הדמויות.

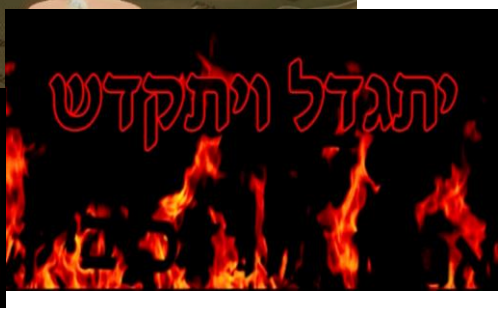

- עריכת **רב-שיח** מונחה בשתי פעימות. הראשונה בזוג. (למידה בית מדרשית בחברותא.) בפעימה השנייה רב-שיח בשיתוף **צוות** בית הספר שמטרתו עיבוד החוויה. *שלמה, סינרכיה ואוטונומיה.*

- **מומלצת הרצאה של רב/ דמות תורנית.** *מרחב ושרט להרשבה ולהתבוננות פנימית.*

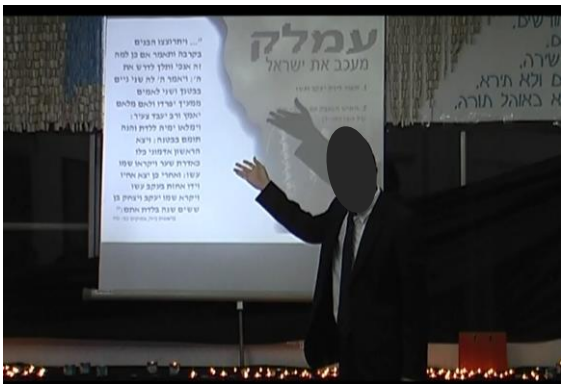

האירוע מחייב ליווי והנחיה של צוות מורחב עפ"י הנחיות יועצי בית הספר!

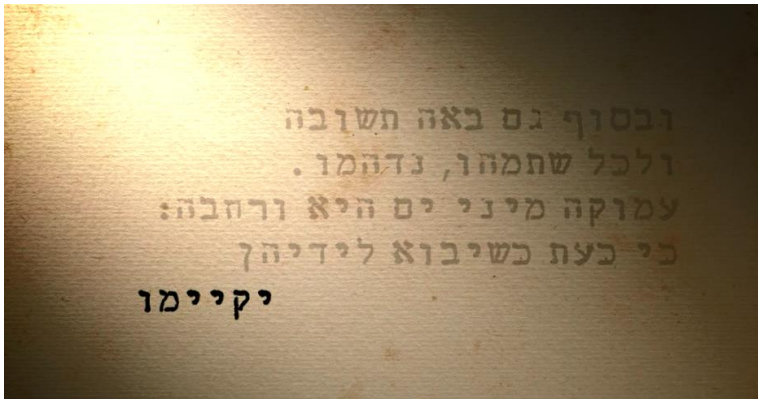

5. שבוע לאחר האירוע חלוקת דפי משוב למבדק . *מרחב ושקט להקשבה ולהתבוננות פנימית.*

6. שלושה חודשים לאחר האירוע המרכזי יתבקשו התלמידים להשיב באמצעות שאלון כיצד הם מסכמים את חוויית הלימוד המשמעותית, <u>במבט לאחור</u>. *שימוש בדרכים מגוונות לדעת את עצמנו והעולם.*

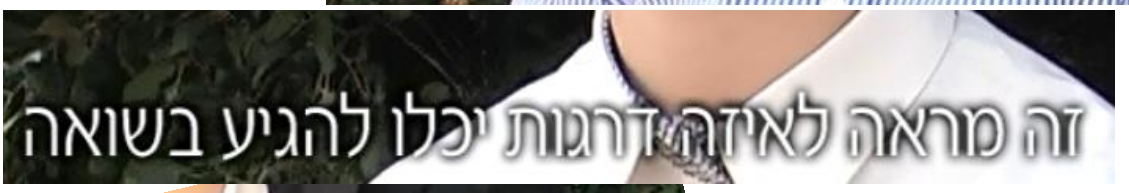

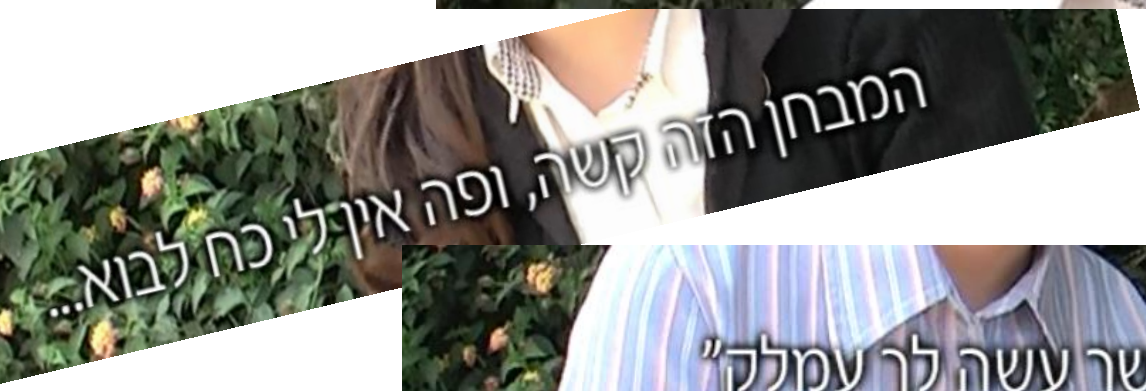

מומלץ מאד לתעד את התהליך בהסרטת התלמידים, ולעבד את התוצר הסופי **לסרט תעודה** שיוקרן באירוע ראוי ומכובד, בו ניתן יהיה לשתף את הקהילה . *שמעון, סינרגיה אוטונומיה.*